

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ

Α ΟΜΑΔΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

Στις ερωτήσεις 1 έως και 10 να επιλέξετε μία (1) μόνο από τις τέσσερις (4) δυνατές απαντήσεις. Για κάθε ερώτηση για την οποία θα επιλέξετε τη σωστή απάντηση και μόνο αυτή, θα βαθμολογηθείτε με δύο (2) μονάδες.

1. «Οι Οθωμανοί, λόγω θρησκευτικού φανατισμού αλλά και για λόγους κυριαρχίας, συχνά εξισλάμιζαν βίαια τους υπόδουλους. Αλλά και κάποιοι χριστιανοί στις ορθόδοξες κοινότητες της Βαλκανικής και της Μικράς Ασίας άλλαζαν πίστη, προκειμένου να ανέλθουν κοινωνικά και οικονομικά. Άλλοι ασπάζονταν επιφανειακά το Ισλάμ, ενώ κρυφά συνέχιζαν την ορθόδοξη πίστη και ζωή ως κρυπτοχριστιανοί. Η θέση τους ήταν εξαιρετικά δύσκολη, γι' αυτό και η Εκκλησία τους αντιμετώπισε με κατανόηση. Όσοι χριστιανοί αντιστέκονταν στις πιέσεις και παρέμεναν σταθεροί στην πίστη τους συχνά οδηγούνταν στο μαρτύριο. Αυτοί είναι οι νεομάρτυρες (μάρτυρες των νεότερων χρόνων), αρκετοί από τους οποίους, είτε είχαν ασπαστεί το Ισλάμ και αργότερα μετανόησαν και ομολόγησαν δημόσια τη χριστιανική τους πίστη, με αποτέλεσμα να καταδικαστούν σε θάνατο. Κάποιοι ήταν πρώην μουσουλμάνοι που βαφτίστηκαν χριστιανοί και, όταν αυτό έγινε γνωστό, επέλεξαν να μαρτυρήσουν για τη νέα τους πίστη. Άλλοι είχαν κατηγορηθεί δίκαια ή άδικα ότι συμμετείχαν σε επαναστατικές ενέργειες και αρνήθηκαν να γίνουν μουσουλμάνοι για να αποφύγουν την εκτέλεση. Το παράδειγμα των νεομαρτύρων είχε μεγάλη απήχηση στη συνείδηση του υπόδουλου λαού, όπως ακριβώς και η στάση των πρώτων μαρτύρων» [Από το σχολικό βιβλίο της Β' Γυμνασίου].

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Στη διάρκεια της Οθωμανικής κυριαρχίας οι υπόδουλοι χριστιανοί:
 - A. ζούσαν τελείως ανενόχλητοι με την πίστη τους.
 - B. απολάμβαναν τον σεβασμό των Οθωμανών.
 - Γ. πολύ συχνά ξεχνούσαν την πίστη των προγόνων τους.
 - Δ. συχνά εξισλαμίζονταν βίαια από τους Οθωμανούς.
2. Οι χριστιανοί εκείνοι που επιφανειακά είχαν προσχωρήσει στο Ισλάμ, αλλά κρυφά ζούσαν ως χριστιανοί ονομάστηκαν:
 - A. νεομάρτυρες.
 - B. μισοχριστιανοί.
 - Γ. κρυπτοχριστιανοί.
 - Δ. ραγιάδες.
3. Κάποιοι χριστιανοί που αντιστάθηκαν στις πιέσεις να γίνουν μουσουλμάνοι και καταδικάστηκαν σε θάνατο ονομάστηκαν:
 - A. πρωτομάρτυρες.
 - B. οσιομάρτυρες.
 - Γ. νεοφώτιστοι.
 - Δ. νεομάρτυρες.
4. Η Εκκλησία αντιμετώπισε την περίπτωση των κρυπτοχριστιανών με:
 - A. φόβο.
 - B. κατανόηση.
 - Γ. απόρριψη.
 - Δ. σκληρότητα.

5. Οι νεομάρτυρες:

- A. ήταν νέοι στην ηλικία.
- B. ανήκουν στην ιστορική περίοδο των νεότερων χρόνων.
- Γ. είναι ένα νέο είδος μαρτύρων.
- Δ. ξεχωρίζουν από τους μάρτυρες όλων των αιώνων.

- II. «Οι εικόνες ενός ναού, ανάλογα με το θέμα και τη σημασία τους, εντάσσονται στους λεγόμενους εικονογραφικούς κύκλους. Αυτοί είναι οι εξής: I. Ο δογματικός κύκλος, που μας διδάσκει αλήθειες της χριστιανικής πίστης και περιλαμβάνει παραστάσεις που βρίσκονται: α. Στον νάρθηκα, μέσω του οποίου μπαίνουμε στον κυρίως ναό, όπου μας υποδέχεται ο Χριστός, κρατώντας το Ευαγγέλιο ανοιχτό, και μας ευλογεί. β. Στον τρούλο όπου κυριαρχεί ο Χριστός Παντοκράτορας, τον οποίο περιβάλλουν Προφήτες και Άγγελοι. Οι τέσσερις Ευαγγελιστές εμφανίζονται στα τέσσερα σφαιρικά τρίγωνα που στηρίζουν τον θόλο. γ. Στην κόγχη του Ιερού, που ενώνει την οροφή (ουρανός) με το δάπεδο (γη), εικονίζεται η Θεοτόκος. Λέγεται «Πλατυτέρα των ουρανών», γιατί αυτή κυοφόρησε τον άπειρο Θεό που και ο ουρανός ακόμα δεν μπορεί να χωρέσει. II. Ο λειτουργικός κύκλος, στον οποίο εντάσσονται παραστάσεις του Ιερού Βήματος, όπως: α. Η Κοινωνία των Αποστόλων, κάτω από την «Πλατυτέρα», και πιο κάτω Ιεράρχες και Διάκονοι. β. Ο «Χριστός Πάσχων» με τα σύμβολα του Πάθους (Σταυρό και λόγχη). γ. Άγγελοι, προφήτες, σκηνές από την Παλαιά Διαθήκη και από τις εμφανίσεις του Χριστού μετά την Ανάσταση. III. Ο ιστορικός ή εορταστικός κύκλος, ο οποίος ιστορείται στις καμάρες ή στους πλάγιους τοίχους του ναού και περιλαμβάνει παραστάσεις όπως: α. το Δωδεκάορτο (σκηνές από τη Γέννηση μέχρι την Ανάληψη του Χριστού) και β. εικόνες Αγίων της Εκκλησίας» [Από το σχολικό βιβλίο της Β΄ Γυμνασίου].

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

6. Η πιο γνωστή παράσταση του λειτουργικού εικονογραφικού κύκλου είναι:

- A. η Κοινωνία του Χριστού.
- B. το θαύμα στο γάμο της Κανά.
- Γ. η Κοινωνία των Αποστόλων.
- Δ. οι Προφήτες της Παλαιάς Διαθήκης.

7. Στον τρούλλο του ναού κυριαρχεί η εικόνα του:

- A. Παντοδύναμου Χριστού.
- B. Παντογνώστη Χριστού.
- Γ. Παντοκράτορα Χριστού.
- Δ. Παντοκράτορα Θεού.

8. Το Δωδεκάορτο είναι σκηνές:

- A. από τη ζωή των 12 μαθητών του Χριστού.
- B. από την ιστορία των 12 φυλών του Ισραήλ.
- Γ. από τις 12 εμφανίσεις του Χριστού μετά την Ανάσταση.
- Δ. από τη Γέννηση ως την Ανάληψη του Χριστού.

9. Οι εικόνες των αγίων της Εκκλησίας εντάσσονται στον:

- A. κύκλο της Καινής Διαθήκης.
- B. λατρευτικό και ιστορικό κύκλο.
- Γ. αγιοπνευματικό ή δογματικό κύκλο.
- Δ. ιστορικό ή εορταστικό κύκλο.

10. Στην κόγχη του ιερού εικονίζεται η Θεοτόκος ως:

- A. Υπερτέρα.
- B. Τιμιωτέρα.
- Γ. Πλατυτέρα.
- Δ. Ανωτέρα.

B ΟΜΑΔΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

Στις ερωτήσεις 11 έως και 20 να επιλέξετε μία (1) μόνο από τις πέντε (5) δυνατές απαντήσεις. Για κάθε ερώτηση για την οποία θα επιλέξετε τη σωστή απάντηση και μόνο αυτή, θα βαθμολογηθείτε με τρεις (3) μονάδες.

- III. «Εάν κατασκευάζαμε την εικόνα του αόρατου Θεού, πράγματι θα αμαρτάναμε· γιατί είναι αδύνατο να εικονιστεί το ασώματο, το ασχημάτιστο, το αόρατο, το απερίγραπτο. Εάν κατασκευάζαμε εικόνες ανθρώπων και τις θεωρούσαμε θεούς και τις λατρεύαμε ως θεούς, πράγματι θα ασεβούσαμε. Αλλά δεν κάνουμε τίποτα από αυτά. Εφόσον, όμως, ο Θεός από απερίγραπτη αγαθότητα σαρκώθηκε και εμφανίστηκε στη γη με σάρκα και συναναστράφηκε με τους ανθρώπους και πήρε φύση, όγκο, σχήμα και χρώμα ανθρώπινο, όταν εμείς Τον εικονίζουμε, δεν σφάλουμε, γιατί λαχταρούμε να βλέπουμε τη μορφή Του. Όπως λέει ο θείος απόστολος, «προς το παρόν βλέπουμε τον Θεό θαμπά κι αινιγματικά σαν μέσα από καθρέφτη». Η εικόνα είναι αυτός ο καθρέφτης και το αίνιγμα που μπορούν να αντικρίσουν τα μάτια του σώματός μας... Στα παλιά τα χρόνια ο Θεός, ο ασώματος και απερίγραπτος, δεν απεικονιζόταν καθόλου. Τώρα όμως που ο Θεός εμφανίστηκε με σάρκα και έζησε ανάμεσα στους ανθρώπους, ζωγραφίζω την εικόνα Του, όπως την είδα στο πρόσωπο του Ιησού. Δε λατρεύω την ύλη, αλλά τον δημιουργό της ύλης. Αυτόν που για χάρη μου έγινε ύλη και καταδέχτηκε να κατοικήσει στην ύλη και μέσω αυτής κατεργάστηκε τη σωτηρία μου. Δεν θα πάψω να σέβομαι την ύλη, την αγιασμένη με τη σάρκωση του Κυρίου, που έγινε αιτία της σωτηρίας μου... Σέβομαι, λοιπόν, την ύλη και τη θεωρώ σαν κάτι ιερό· την προσκυνώ, επειδή μέσω αυτής συντελέστηκε η σωτηρία μου· τη σέβομαι όχι ως Θεό, αλλά ως κτίσμα γεμάτο θεία ενέργεια και χάρη. Πράγματι, δεν είναι ύλη το ξύλο του σταυρού, το τόσο χαριτωμένο και μακαριστό; Δεν είναι ύλη το σεπτό και άγιο όρος, ο τόπος του Γολγοθά; Δεν είναι ύλη ο άγιος τάφος, αυτή η πέτρα που δώρισε τη ζωή κι είναι η πηγή της ανάστασής μας; Δεν είναι ύλη η μελάνη και τα δέρματα των Ευαγγελίων; Δεν είναι ύλη η ζωογόνος τράπεζα που μας χορηγεί τον άρτο της ζωής; Δεν είναι ύλη το χρυσάφι και το ασήμι, από τα οποία κατασκευάζονται οι σταυροί και οι αγίες εικόνες και τα ποτήρια; Δεν είναι ύλη, πάνω από όλα, το σώμα και το αίμα του Κυρίου μου; Επομένως, ή πρέπει να παύσεις να σέβεσαι και να προσκυνάς όλα αυτά ή να παραδεχτείς

την εκκλησιαστική παράδοση και την προσκύνηση των εικόνων του Θεού και των φίλων του.» [Ιωάννη Δαμασκηνού, Προς τους διαβάλλοντας τας ιεράς εικόνας. Από το σχολικό βιβλίο της Β΄ Γυμνασίου].

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

11. Σύμφωνα με το κείμενο είναι αμαρτία η κατασκευή εικόνων:

- A. του Ιησού Χριστού.
- B. του άορατου Θεού.
- Γ. του ενσαρκωμένου Θεού.
- Δ. του Αναστημένου Κυρίου.
- E. του Χριστού ως παιδιού.

12. Ο απερίγραπτος και άορατος Θεός μπορεί να απεικονιστεί από τους ανθρώπους:

- A. μόνο αφού δώσει την άδειά του.
- B. μετά τη σάρκωσή του και την εμφάνισή του στη γη.
- Γ. εφόσον πάρουν την ευλογία του.
- Δ. μόνο αν εκείνοι ακολουθούν τις εντολές του.
- E. μόνο αν εμφανιστεί σε όραμα.

13. Ο συγγραφέας του κειμένου υποστηρίζει ότι ζωγραφίζοντας την εικόνα του Θεού που εμφανίστηκε ως άνθρωπος:

- A. λατρεύει την ύλη από την οποία έγινε.
- B. σέβεται τον τρόπο που απεικονίζεται ο Θεός.
- Γ. δεν λατρεύει την ύλη, αλλά τον δημιουργό της ύλης.
- Δ. αναδεικνύει τη θεϊκή υπόσταση του προσώπου του.
- E. ομολογεί ότι ο Θεός είναι κτίσμα.

14. Σύμφωνα με τον συγγραφέα του κειμένου οι πιστοί πρέπει:

- A. να σέβονται και να προσκυνούν μόνο τις εικόνες των Αγίων.
- B. να σέβονται και να προσκυνούν μόνο τις εικόνες του Θεού.
- Γ. να προσεύχονται μπροστά στις εικόνες.
- Δ. να σέβονται και να προσκυνούν τις εικόνες του Θεού και των φίλων του.
- E. να σέβονται και να θεοποιούν τις εικόνες των φίλων του Θεού.

15. Η ύλη των εικόνων, η ύλη του σταυρού, η πέτρα του Τάφου:

- A. είναι απλά κομμάτια της δημιουργίας του υλικού κόσμου.
- B. γίνονται αντικείμενα λατρείας, όπως και ο δημιουργός τους.
- Γ. είναι αποδείξεις της δημιουργικής δύναμης του Θεού.
- Δ. γεμίζουν ως κτίσματα από θεία ενέργεια και χάρη.
- E. χαρίζουν την αιώνια ζωή.

- IV. Είμαστε ένα σώμα, το σώμα του Χριστού. Όπως το λέει ο Απόστολος Παύλος: «Έτσι και το πλήθος των χριστιανών είμαστε ένα σώμα χάρη στον Χριστό, και καθένας μας αποτελεί μέλος του σώματος, που μέλη του είναι κι όλοι οι άλλοι» (Ρωμαίους 12, 45). Αφού είμαστε ενωμένοι με τον Χριστό, είμαστε δεμένοι και μεταξύ μας. Αυτό φαίνεται καλύτερα όταν κοινωνούμε. Μεταλαμβάνουμε από τον έναν άρτο και το ένα ποτήριο, όπως το λέει ο Απόστολος Παύλος: «Όπως ο άρτος είναι ένας, έτσι κι εμείς αποτελούμε ένα σώμα, αν και είμαστε πολλοί,

γιατί όλοι τρώμε από τον ίδιο άρτο.» (Α΄ Κορινθίους 10,17) [Από το σχολικό Βιβλίο της Γ΄ Γυμνασίου]

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

16. Η κεντρική ιδέα του παραπάνω κειμένου είναι:

- A. η υπακοή των πιστών στον Απόστολο Παύλο και όλους τους Αποστόλους.
- B. η ενότητα μεταξύ των μυστηρίων της Εκκλησίας.
- Γ. η ενότητα της Εκκλησίας στο πρόσωπο του Χριστού.
- Δ. η Μετάληψη του Άρτου της Θείας Ευχαριστίας.
- E. ο συχνός εκκλησιασμός.

17. Η ενότητα των πιστών μέσα στην Εκκλησία φανερώνεται ιδιαίτερα:

- A. στο Μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας.
- B. στην ενιαία θεσμική διοίκηση της Εκκλησίας.
- Γ. στη διάκριση της Εκκλησίας από την αίρεση.
- Δ. στην κεντρική θέση του θεσμού της Συνόδου.
- E. στις εκδηλώσεις της ενορίας.

18. Σύμφωνα με τα παραθέματα του παραπάνω κειμένου από τον Απόστολο Παύλο, η Εκκλησία:

- A. απορρίπτει την ιδιαιτερότητα του κάθε ανθρώπου, αφού όλοι είναι ένα σώμα.
- B. αμφισβητεί ότι όλοι οι χριστιανοί είναι διαφορετικοί μεταξύ τους.
- Γ. αποτελεί, χάρη στον Χριστό, ένα σώμα που έχει πολλά μέλη.
- Δ. επιτρέπει σε όλους να μετέχουν στο Μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας.
- E. διδάσκει ότι οι χριστιανοί δεν μπορούν να ενωθούν με τον Χριστό, όταν είναι διαφορετικοί μεταξύ τους.

19. Στην Εκκλησία, η ενότητα των πιστών μεταξύ τους έχει ως προϋπόθεση:

- A. να εκκλησιάζονται συχνά και συνειδητά.
- B. να αναγνωρίζουν τις διαφορές που υπάρχουν μεταξύ τους.
- Γ. να είναι συναισθηματικά δεμένοι μεταξύ τους.
- Δ. την ενότητά τους με τον Χριστό.
- E. την κοινή συμμετοχή σε φιλανθρωπικές δράσεις.

20. Η ενότητα των πιστών με τον Χριστό σε ένα σώμα έχει ως αποτέλεσμα:

- A. να βοηθούν ο ένας τον άλλο, ανάλογα με τα προσωπικά τους συμφέροντα.
- B. να μετέχουν όλοι στη Θεία Ευχαριστία και να κοινωνούν από τον ίδιο Άρτο.
- Γ. να εκφοβίζουν όλους όσοι δεν είναι χριστιανοί.
- Δ. να βοηθούν μόνο τους ανθρώπους που είναι χριστιανοί, αδιαφορώντας για όλους τους άλλους.
- E. Ισχύουν όλα τα παραπάνω.